

НЕЗАЛЕЖНЕ ЖИТТЯ

Організація роботи з дітьми, що мають особливі освітні потреби

Катерина ОСТРОВСЬКА, д-р психол.
наук, професор, завідувач кафедри;

Ігор ОСТРОВСЬКИЙ, д-р техн. наук,
професор кафедри корекційної педагогіки
та інклюзії, ЛНУ імені Івана Франка

На порозі — новий навчальний рік, який має докорінно змінити всю систему вітчизняної освіти. Тож усі педагоги, а особливо ті, хто розпочинає роботу з першими класами, нині перебувають у напруженому очікуванні та невтомному пошуку відповідей на безліч актуальних запитань: яким буде старт навчального року; чи вдасться успішно здійснити все заплановане; як організувати діяльність, аби поняття “нова школа” не тільки було записано в документах, а й насправді ожило, заграло й стало новим освітнім виміром?

Серед багатьох змін, до яких готуються вчителі, — масове впровадження у шкільну практику інклюзивного навчання. Важливі нюанси організації діяльності в цьому напрямі розкривають фахівці з корекційної педагогіки.

У Законі України “Про освіту” визначено такі поняття, як “індивідуальна програма розвитку”, “інклюзивне навчання”, “інклюзивне освітнє середовище”, “розумне пристосування” тощо. Ст. 19 і 20 та низка інших норм Закону системно врегульовують питання здобуття дітьми з особливими освітніми потребами (ООП) якісної освіти, зокрема через створення інклюзивних та/або спеціальних груп і класів. Слід зауважити, що в разі звернення особи з ООП або її батьків таку групу або клас **створюють в освітньому закладі в обов’язковому порядку.**

Інклюзія: зміст та основні завдання

Яка ж основна мета такої масштабної зміни в системі освіти? Проаналізуємо визначення поняття інклюзія.

Інклюзія (від англ. *inclusion* — “включення”) — процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі. І насамперед тих, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку.

Отже, мета впровадження інклюзивної освіти — надання кожній юній особистості можливості відчувати

себе повноправним членом суспільства, незалежно від її фізичного стану.

Як бачимо, освітні, корекційні та реабілітаційні впливи на учнів з особливими потребами мають, перш за все, сприяти розвитку всіх сфер їх функціонування, мінімізації порушень розвитку, компенсації та вирівнюванню дефіцитів і зміцненню та розвитку їхніх потенційних можливостей.

Освітні цілі:

- забезпечення фізичного комфорту, відчуття безпеки та прийняття, позитивного емоційного контакту з учителем задля успішної адаптації в соціумі;
- створення навчальних і використання життєвих ситуацій для формування вміння читати, комунікативних компетенцій, графо-моторних навичок, елементарних математичних уявлень;
- моделювання виховних ситуацій для напрацювання досвіду спілкування, підготовки до виконання суспільних ролей, зміцнення позитивних переживань, пов’язаних з їх виконанням;
- розвиток рухової активності та зміцнення здоров’я.

Корекційно-реабілітаційні цілі:

- закріплення навичок самообслуговування, гігієни та турботи про здоров'я;
- формування навичок культурної поведінки;
- заохочення до підтримання порядку й самостійності у щоденному житті;
- формування соціальних компетенцій і прийнятних способів суспільної поведінки;
- ініціювання та підтримання контактів з однолітками, створення умов для спільних ігор та праці;
- формування позитивної самооцінки і віри у власні можливості;
- стимулювання мовлення і покращення вміння спілкуватися з однолітками;
- заохочення до пізнання довкілля;
- закріплення навичок орієнтації в будові тіла та у просторі;
- стимулювання моторної й мануальної вправності;
- корекція та компенсація порушених функцій дитини і підтримання їх на задовільному рівні;
- формування вмінь, необхідних для активного проведення дозвілля;
- стимулювання пізнавальних функцій;
- розкриття та розвиток індивідуальних можливостей і здібностей;
- мотивація до навчання.

Команда психолого-педагогічного супроводу

Звісно, самотужки досягти успіху в упровадженні інклюзивної освіти не зможе жоден класовод — тільки злагоджена діяльність усіх ланок цього процесу може стати запорукою досягнення вищезазначених цілей.

У 2018 році МОН України затвердило "Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти" (наказ № 609 від 8 червня). У ньому визначено основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди психолого-педагогічного супроводу (ППС) дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в умовах інклюзивного навчання.

Слід зазначити, що склад команди формується залежно від потреб кожної конкретної дитини і затверджується керівником закладу освіти.

Детальніше розглянемо, хто може входити до команди ППС, і які функціональні обов'язки покладаються на кожного з її членів.

Керівник (директор, заступник директора з НВР)

Завдання:

- формування команди;
- скликання зібрань команди;
- визначення типу та тривалості психолого-педагогічної допомоги дитині;

- формування графіка занять учня.

Координатор (спеціальний педагог, асистент учителя)

Завдання:

- координація роботи команди;
- відповідальність за правильність та оптимізацію індивідуальної програми розвитку (ІПР) дитини з ООП.

Педагог

Завдання:

- організація навчання згідно з програмою;
- участь у зустрічах команди;
- постійний обмін інформацією про дитину з іншими членами команди;
- систематичне спостереження за учнем;
- моніторинг знань та своєчасне внесення змін в ІПР.

Психолог

Завдання:

- психолого-педагогічна діагностика;
- участь у зустрічах команди;
- постійний обмін інформацією про учня з іншими членами команди;
- систематичне спостереження за дитиною;
- моніторинг знань та своєчасне внесення змін в ІПР;
- забезпечення психологічного комфорту та безпеки учня.

Соціальний педагог

Завдання:

- організація ігор дитини з однолітками;
- розширення її соціального досвіду через екскурсії, відвідування мистецьких заходів тощо;
- формування навичок самообслуговування;
- розширення кола зацікавлень і розвиток талантів учня;
- допомога в організації дозвілля;
- надання рекомендацій батькам та обговорення навчально-виховного процесу;
- участь у зустрічах команди;
- постійний обмін інформацією про учня з іншими членами команди;
- систематичне спостереження за дитиною;
- моніторинг знань та своєчасне внесення змін в ІПР.

Логопед

Завдання:

- робота з мовленнєвою проблематикою;
- участь у зустрічах команди;
- постійний обмін інформацією про учня з іншими членами команди;
- систематичне спостереження за дитиною;

Навчально-методичне забезпечення до підручника інтегрованого курсу

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА
ШКОЛА

Я
ДОСЛІДЖУЮ
СВІТ

1
КЛАС

Робочий зошит учня

(О. Волощенко, О. Козак, Г. Остапенко)

- ✓ Сучасний дружній до дитини формат
- ✓ Багато матеріалів для дослідницької діяльності
- ✓ Завдання, які допомагають малятам активно конструювати знання
- ✓ Цікаві комунікативні вправи

Заирніть
у зошит тут —
svitdovkola.org/1/1

ЗАМОВИТИ

Набір сюжетних картин

Яскраві малюнки-історії **для групової роботи**, які пов'язують всі освітні галузі й можуть стати центром тижня — його яскравим початком і чудовим підбиттям підсумків

Підписуйтеся
на розсилку сайту
SVITDOVKOLA.ORG,
і будете в курсі всіх
новинок!

Набір ігрових полів

Захопливі настільні ігри **для групової роботи**, які допомагають закріпити та поглибити знання, набуті протягом тижня

БЕЗКОШТОВНО!

Е-матеріали

на сайті svitdovkola.org

Планування освітньої діяльності, конспекти тематичних тижнів, інтерактивні презентації, матеріали для роздрукування тощо

БЕЗКОШТОВНО!

Навчальні матеріали стануть добрими помічниками творчого вчителя і вдало доповнять будь-який підручник курсу “Я досліджую світ”

Замовляйте
навчальні матеріали
у Видавництві “Світич”
(067) 504-50-22
(050) 761-72-59
books@dvsvit.com.ua
svitdovkola.org